

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยนี้มุ่งศึกษาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีผลการวิจัยดังนี้

สรุปผลการวิจัย

การวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 สรุปได้ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาทางด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยเรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการบริหาร และด้านบุคลิกภาพ

2. การเปรียบเทียบความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยภาพรวมและรายด้านแตกต่างกัน อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

3. ข้อเสนอแนะแนวทางข้อพัฒนาคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สรุปได้ดังนี้

3.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ควรเน้นความยุติธรรมมากกว่าข้ออื่น ไปรงใสตรวจสอบได้ วางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เป็นแบบอย่างที่ดี

3.2 คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ควรกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงหรือริเริ่มสิ่งใหม่ ต้องควบคุมตนเองให้ได้ กล้าตัดสินใจ รับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองตัดสินใจและเป็นตัวของตัวเอง

3.3 คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ ควรให้ความสำคัญด้านวิชาการในสถานศึกษาเป็นอันดับต้น ๆ เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการอย่างรอบด้านสามารถนิเทศครูและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างสม่ำเสมอ เน้นการใช้เทคโนโลยีและการวิจัย

3.4 คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร เน้นการบริหารงานโดยใช้กระบวนการนิเทศ ติดตามงาน PDCA

4. การสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษาเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สรุปได้ดังนี้

4.1 คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ผู้บริหารสถานศึกษาต้องทราบนโยบายในการดำเนินงานการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง มีการวางแผนงานล่วงหน้า ด้วยการกำหนดแผนปฏิบัติงาน

4.2 คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ ผู้บริหารควรให้ความสำคัญงานวิชาการมากที่สุดเป็นอันดับ 1 มีการวางแผน ปฏิบัติตามแผน อำนวยความสะดวก ร่วมกิจกรรม สร้างความมั่นใจ ใช้เทคโนโลยี ตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่เสมอ พร้อมทั้งนิเทศ กำกับติดตาม ตรวจสอบการปฏิบัติงาน ปรับปรุงพัฒนา ประเมินผล

4.3 คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร ควรให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการบริหาร เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ให้คำปรึกษาแก่ผู้บริหารในทุกด้าน แสดงความคิดเห็น ด้วยการร่วมคิด ร่วมทำ ร่วมตรวจสอบ ร่วมปรับปรุงแก้ไข มอบหมายงาน ตามความต้องการ ตามความสามารถ ตามความถนัดของบุคลากร

การอภิปรายผล

จากผลการวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษามหาสารคาม เขต 1 มีประเด็นสำคัญที่ควรนำมาอภิปราย ดังนี้

1. ระดับความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เรียงลำดับจากมากไปหาน้อย คือ ด้านความเป็นผู้นำ ด้านความรู้ทางวิชาการ ด้านความสามารถในการบริหาร และด้านบุคลิกภาพ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้เพราะ ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษา มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในหลายอย่าง คือ มีความสามารถ

ในการจัดระบบงานบริหาร มีความสงบเสงี่ยม มีลักษณะท่าทางที่ดี มีการสนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา ซึ่งสอดคล้องกับ นุชา สระสม (2552 : 89) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อวัฒนธรรมองค์การแบบสร้างของสถานศึกษาสังกัดกรุงเทพมหานคร มีองค์ประกอบด้านการกระตุ้นทางปัญญา การสร้างแรงบันดาลใจและความคำนึงถึงความเป็นปัจเจกบุคคล อย่างมีนัยสำคัญที่ .05 และยังสอดคล้องกับ กริชเพชร คำโสภา (2552 : 130) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า การสร้างแรงบันดาลใจและการกระตุ้นใช้ปัญญา ส่งผลต่อมาตรฐานผู้เรียนในระดับมาก มีมนุษยสัมพันธ์ที่ดี มีความอดทนต่อสถานการณ์และอุปสรรคต่างๆ สอดคล้องกับ ไรซ์ (Rice. 1991 : 378-A) เรื่องพฤติกรรมของอาจารย์ใหญ่ในโรงเรียนประถมศึกษาศึกษาตามทัศนคติของอาจารย์ใหญ่และครู โรงเรียนประถมศึกษาเขตแม่น้ำชาวนานาห์ตอนกลางของรัฐจอร์เจีย พบว่าพฤติกรรมของอาจารย์ใหญ่ ด้านการเป็นแบบอย่าง ความสามารถในการประนีประนอม ความอดทนต่อความไม่แน่นอน ความสามารถในการโน้มน้าวจิตใจคน การวางแผน ความอดทนต่อการขาดระเบียบวินัย การรู้จักตนเอง การมีวิจรณ์ญาณ การเน้นผลงาน ความสามารถในการบูรณาการ มุ่งความเจริญก้าวหน้า นอกจากนี้คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง เกี่ยวกับการเป็นผู้ที่มีกิริยาวาจาที่ถูกต้องเหมาะสม มีลักษณะท่าทางการแสดงออกที่ดี และเป็นผู้ที่มีเหตุผลรับความเป็นจริงได้เกี่ยวกับงาน สอดคล้องกับ ณัฐชยรัตน์ ชูมิวสิน (2552 : 97) เรื่องคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารศูนย์การศึกษา นอกระบบและการศึกษาตามอัธยาศัยอำเภอ โดยภาพรวมและรายด้านอยู่ในระดับมาก มีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง เมื่อพิจารณารายด้าน ปรากฏว่า

1.1 คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งอยู่อันดับ 2 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก คือ มีเหตุผลและรับความเป็นจริงได้เกี่ยวกับงาน ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความพร้อมด้านเศรษฐกิจส่วนตัว ส่วน 3 อันดับสุดท้าย คือ มีความซื่อสัตย์สุจริต ในบทบาทหน้าที่ของผู้บริหาร มีการบริหารงานโดยมีการวางแผนงานล่วงหน้า และมีความรับผิดชอบต่อการปฏิบัติงานที่ผิดพลาดของผู้ใต้บังคับบัญชา ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษามีโอกาสแสดงความเป็นผู้นำ ด้วยการ

เตรียมตัวมาก่อนเป็นผู้บริหารทั้งด้านเศรษฐกิจ และความพร้อมเกี่ยวกับตัวเองเพื่อการบริหารสถานศึกษา ด้วยการใช้ความฉลาดไหวพริบในการบริหารวินิจฉัยสั่งการให้ผู้ใต้บังคับบัญชาปฏิบัติงาน มีเหตุผลสามารถรับความจริง ตลอดจนการเป็นแบบอย่างที่ดีมีคุณธรรมจริยธรรม ใช้มติดีเสียงข้างมากในการบริหาร ทันทต่อการเปลี่ยนแปลงในยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง สามารถบริหารสถานศึกษาให้ผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้องยอมรับว่าเป็นผู้บริหารที่มีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งสอดคล้องกับ ประคอง รัชมีแก้ว (2551 : 192) ความสามารถในการปฏิบัติงานของผู้บริหารประกอบด้วยมีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีสติปัญญาเฉลียวฉลาด มีความรู้ ความสามารถในการบริหาร มีประสิทธิภาพในการบริหาร มีความสามารถในการตัดสินใจ วิเคราะห์พิจารณาเหตุการณ์ นอกจากนี้ ยังสอดคล้องกับ บังอร จงสมจิต (2551 : 81) คุณลักษณะผู้นำของผู้บริหารสัมพันธ์กับการจัดการความรู้ของสถานศึกษา โดยมีความสัมพันธ์กันในเชิงบวกทุกด้าน ผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้นำมีความรู้ความสามารถ มีทักษะและคุณลักษณะที่ดีเหมาะสมกับการเป็นผู้นำ

1.2 คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งอยู่อันดับ 1 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อย 3 อันดับแรกคือ มีความรู้เกี่ยวกับวิชาการของโรงเรียน มีความรู้เกี่ยวกับระบบประกันคุณภาพภายใน และการนำความรู้จากการอบรม สัมมนามาพัฒนางาน ส่วน 3 อันดับสุดท้ายคือ มีความรู้เรื่องหลักสูตร การวัดประเมินผล มีความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยและการทำวิจัยเกี่ยวกับงาน มีความสามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ๆเกี่ยวกับงาน ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษาให้ความสำคัญงานวิชาการเป็นอันดับหนึ่ง ฉะนั้นผู้บริหารจึงต้องเป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการตามขอบข่ายงานบริหารวิชาการ รวมถึงระบบประกันคุณภาพภายในที่เป็นหัวใจของการบริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปการศึกษา สอดคล้องกับ ธีระพันธ์ พวงจำปี (2554 : เว็บไซต์) เกี่ยวกับบทบาทผู้บริหารสถานศึกษาในการประกันคุณภาพการศึกษา ของโรงเรียน เป็นการให้หลักฐานข้อมูลแก่ประชาชนว่า บุคลากรในโรงเรียนทำงานอย่างเต็มความสามารถ เพื่อให้ผู้ปกครองนักเรียน และสาธารณชนมั่นใจในคุณภาพของนักเรียน ดังนั้น โรงเรียนต้องจัด ให้มีระบบประกันคุณภาพภายใน และให้ถือว่าเป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการบริหารการศึกษาที่ต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่อง โดยจัดทำรายงานประจำปี เสนอต่อหน่วยงานต้นสังกัด หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง และเปิดเผยต่อสาธารณะ เพื่อนำไปสู่การพัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา ส่วนผู้บริหารที่มีความรู้เรื่องหลักสูตร การวัด

ประเมินผล มีความรู้เกี่ยวกับงานวิจัยและการทำวิจัยเกี่ยวกับงาน มีความสามารถใช้เทคโนโลยีใหม่ๆเกี่ยวกับงาน เป็นเช่นนี้เพราะว่า ผู้บริหารคิดว่างานดังกล่าวเป็นงานของครู สายผู้สอนที่ทำประจำ ผู้บริหารสามารถแต่งตั้งคนอื่นปฏิบัติก็ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ศุภิสรา แพนสง (2552 : 106-108) ได้ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำของผู้บริหารซึ่งส่งผลต่อการนิเทศ ภายในสถานศึกษา โดยเรียงค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยดังนี้ ด้านการสร้างความสัมพันธ์กับ ชุมชน ด้านการประเมินผล ด้านการจัดระบบการเรียนการสอน ด้านการพัฒนาหลักสูตร และ ด้านการบริหารงานบุคคล และสอดคล้องกับบทสัมภาษณ์ของผู้บริหารสถานศึกษา ให้ ความสำคัญงานวิชาการมากที่สุดเป็นอันดับ 1 การพัฒนางานวิชาการ ด้วยการประชุมวางแผน ปฏิบัติตามแผน อำนวยความสะดวก ร่วมกิจกรรม สร้างความมั่นใจ ใช้เทคโนโลยี ตรวจสอบการจัดการเรียนการสอนของครูอยู่เสมอ พร้อมทั้งนิเทศ กำกับติดตาม ตรวจสอบ การปฏิบัติงาน ปรับปรุงพัฒนา ประเมินผล

1.3 คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร พบว่า อยู่ในระดับมาก ซึ่งอยู่ในอันดับ 3 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากที่สุดคือความสามารถในการจัดระบบงานบริหาร ส่วนความสามารถในการบริหารที่อยู่อันดับต่ำสุดคือ การควบคุมกำกับ ติดตาม นิเทศงาน การจัดข้อมูลสารสนเทศให้ถูกต้อง การให้ชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดทำแผนปฏิบัติงาน และความสามารถสร้างแรงจูงใจ ความสามัคคีทั้งในและนอกสถานศึกษา ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษา ไม่ได้มีหน้าที่ทำการสอน ให้บริหารสถานอย่างเดียวจึงนำหลักการบริหารสถานศึกษารูปแบบต่างๆ มาบูรณาการทุกด้าน เช่น การบริหารงานวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และงานบริหารงานทั่วไป ตามบริบทของสถานศึกษา มีการนำแผนปฏิบัติงานประจำปีลงสู่การปฏิบัติ มอบหมายงานให้บุคลากรทำตามความรู้ความสามารถ สนับสนุนให้บุคลากรเกิดความมุ่งมั่นในการพัฒนา ซึ่งแนะและเป็น ที่ปรึกษาให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชา ตลอดจนสร้างขวัญกำลังใจให้แก่ผู้ได้บังคับบัญชาในการปฏิบัติงาน ซึ่งสอดคล้อง ชูศักดิ์ ประเสริฐ (2554 : เว็บบไซต์) ความก้าวหน้าการปฏิรูปการศึกษา ในทศวรรษที่สอง (พ.ศ. 2552-2561) ผู้นำซึ่งเป็นบุคคลที่มีความสำคัญอันดับแรกที่กำหนด เป้าหมาย และทิศทางในการดำเนินงานขององค์กรและเป็นหลักสำคัญของหน่วยงานของผู้ได้บังคับบัญชาและระบบงานนั้นคือ คุณลักษณะของผู้บริหาร คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารประกอบด้วย 1) คุณลักษณะส่วนตัวด้านร่างกายและจิตใจ ด้านมนุษยสัมพันธ์ ด้านความเป็นผู้นำ 2)คุณลักษณะด้านวิชาการ ด้านความรู้ทางวิชาการทั่วไปและประสบการณ์ ด้านความรู้ทางวิชาชีพ ด้านความรู้และความสามารถในการปฏิบัติงาน ส่วนความสามารถใน

การบริหารที่อยู่อันดับต่ำสุดคือ การควบคุมกำกับ ติดตาม นิเทศงาน สอดคล้องกับงานวิจัยของ สุเมธ จันทร์เจ็ญ (2553 : 170) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในภูมิภาคตะวันตก พบว่า 1) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในภูมิภาคตะวันตก โดยภาพรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านเป้าหมายการปฏิบัติงานและการฝึกอบรมมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 2) การปฏิบัติงานการบริหารงบประมาณสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในภูมิภาคตะวันตกโดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน โดยด้านภาวะผู้นำมีค่าเฉลี่ยสูงสุดและด้านการตรวจสอบภายในมีค่าเฉลี่ยต่ำสุด 3) คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษากับการบริหารงบประมาณสถานศึกษาสังกัดเทศบาลในภูมิภาคตะวันตกมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์เท่ากับ 0.643 ตลอดจนสอดคล้องกับงานวิจัยของ อัคราธร สังมณีโชติ (2550 : 54) ได้ศึกษา คุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชน พบว่า แนวทางการพัฒนาคุณลักษณะของผู้บริหารสถานศึกษาที่พึงประสงค์ของชุมชน พบว่า ชุมชนต้องการเห็นผู้บริหารมอบหมายงานตามความรู้ความสามารถของผู้ร่วมงาน เปิดโอกาสให้ชุมชนเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดการศึกษาให้มากยิ่งขึ้น และต้องการเห็นผู้บริหาร บริหารงานแบบกัลยาณมิตร โดยให้ความเป็นกันเองและยอมรับฟังความคิดเห็นของผู้ร่วมงานเพื่อสร้างแรงจูงใจในการทำงานและสร้างบรรยากาศการทำงานให้ดียิ่งขึ้น

1.4 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ พบว่า โดยรวมอยู่ในระดับมาก แต่เป็นอันดับ 4 เมื่อพิจารณารายข้อพบว่า อยู่ในระดับมากทุกข้อ โดยเรียงลำดับมากไปหาน้อย 3 อันดับแรก เป็นผู้มีความจงรักภักดี เป็นผู้มีความสงบเสถียร และเป็นผู้มีลักษณะท่าทางการแสดงออกที่ดี ส่วน 3 อันดับสุดท้ายคือ เป็นผู้มีความสามารถควบคุมอารมณ์ได้ดี เป็นผู้มีความเด็ดขาด และ เป็นผู้มีความตื่นตัวหรือระมัดระวังอยู่เสมอ ผลการวิจัยเป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจาก ผู้บริหารสถานศึกษาโรงเรียนประถมศึกษามีโอกาสแสดงความรู้ความสามารถ และทักษะการบริหาร เพื่อนำสถานศึกษาให้บรรลุผลตามเป้าหมายของการปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง จะต้องเป็นผู้ที่มีความเด็ดขาด มีความกล้าหาญรับผิดชอบต่อการตัดสินใจ มีความตื่นตัวหรือระมัดระวังอยู่เสมอเกี่ยวกับความเปลี่ยนแปลงรอบด้าน ตลอดจนควบคุมอารมณ์ต่อเหตุการณ์ต่างๆ สิ่งที่สำคัญความยุติธรรมต่อผู้ใต้บังคับบัญชา คุณลักษณะที่พึงประสงค์เหล่านี้ ย่อมส่งผลต่อประสิทธิภาพการบริหาร ซึ่งสอดคล้องกับ กริชเพชร คำโสภา (2552 : 128) ศึกษาเรื่องภาวะผู้นำการเปลี่ยนแปลงของผู้บริหารที่ส่งผลต่อมาตรฐานด้านผู้เรียนของสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน

พบว่าคุณลักษณะที่เป็นจริงของผู้บริหารโรงเรียนด้านบุคลิกภาพอยู่ในอันดับสุดท้าย โดยเฉพาะความเชื่อมั่นในตนเอง และ ประคอง รัศมีแก้ว (2551 : 192) ความฉลาดทางอารมณ์ของผู้บริหาร ประกอบด้วยใจดี ใจกว้าง เปิดโอกาสให้ครูมีเสรีในการคิด ควบคุมอารมณ์ได้ จิตใจมั่นคง ไม่เอาแต่อารมณ์ เป็นกัลยามิตรต่อผู้ร่วมงานเข้าใจผู้ได้บังคับบัญชา มีความเป็นประชาธิปไตย หนักแน่น ไม่หุนหา ย่อมส่งผลต่อการบริหารในยุคปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง

2. ผลการเปรียบเทียบความคิดเห็นของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่อคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่างจากผู้บริหารสถานศึกษา อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานของการวิจัย การที่ระดับความคิดเห็นของ ประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูที่เป็นคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน มีความคิดเห็นต่างจากผู้บริหารสถานศึกษา แสดงให้เห็นว่า สภาพการบริหารและการจัดการศึกษาตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง ซึ่งมีเจตนารมณ์เพื่อ พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานการศึกษา เพิ่มโอกาสทางการศึกษาและเรียนรู้ ส่งเสริมและการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วนในการจัดการศึกษา ให้มีคุณภาพดีใหม่คือ คุณภาพคนไทยยุคใหม่ ครูยุคใหม่ แหล่งเรียนรู้ใหม่ ระบบบริหารจัดการใหม่ การบริหารจัดการไปยังสถานศึกษาโดยตรง โรงเรียนมีอำนาจเบ็ดเสร็จ มีอิสระคล่องตัวในการบริหารและการจัดการ บทบาทหน้าที่ของผู้บริหารสถานศึกษาต้องมีคุณลักษณะที่จะเปลี่ยนแปลง เพราะฉะนั้นผู้บริหารสถานศึกษาจึงต้องสามารถบริหารงานได้อย่างมีประสิทธิภาพ ส่งผลต่อการบริหารงานและการบริหารการศึกษาให้ดำเนินไปด้วยความราบรื่นและบรรลุตามเป้าหมาย ซึ่งสอดคล้องผลการวิจัยของ ทาฟฟี (Taff. 1998 : 286-A) ได้ศึกษาเกี่ยวกับบทบาทพฤติกรรมของผู้บริหารและความสำเร็จ โรงเรียน โดยศึกษาเพื่อพิจารณาถึงความสัมพันธ์ระหว่างบทบาทของผู้บริหารโรงเรียนจากครู พบว่า บทบาทพฤติกรรมของผู้บริหารโรงเรียนมีผลต่อการประสบความสำเร็จของโรงเรียน ตลอดจน นิวบาย (Newby. 1998 : 4492-A) ได้ศึกษาการบริหารคุณภาพทั้งองค์กร (TQM) ในโรงเรียนประถมศึกษา โรงเรียนที่ใช้ระบบการบริหารคุณภาพทั้งองค์กรจะบริหารงานตามความต้องการความพอใจของผู้ปกครอง ชุมชน และ

นักเรียน บุคลากรทุกฝ่ายมีความร่วมมือ จึงทำให้โรงเรียนมีประสิทธิภาพ และ ประารถ
 หลงสมบุญ (2552 : 91) ได้ศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารที่ส่งผลต่อการมีส่วนร่วมของชุมชน
 ในสถานศึกษาคุณลักษณะของผู้บริหารส่งผลต่อการปฏิบัติงานด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน
 ในสถานศึกษาโดยภาพรวม คือคุณลักษณะของผู้บริหาร โดยภาพรวม คุณลักษณะทางสังคม
 และคุณลักษณะภูมิหลังทางสังคมอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ส่วนประชาชนคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และครูที่เป็นคณะกรรมการ
 สถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีความคิดเห็นไม่แตกต่างกัน ที่เป็นเช่นนี้เพราะว่า ความคาดหวังของ
 คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ครูสายผู้สอน ตลอดจนผู้ปกครองที่มีต่อผู้บริหาร
 สถานศึกษาที่จะนำพาสถานศึกษาพัฒนาไปสู่มาตรฐานการศึกษาตามยุคปฏิรูปการศึกษาใน
 ทศวรรษที่สอง ตามกรอบแนวทางการปฏิรูปการศึกษา และเรียนรู้อย่างเป็นระบบ (ชูศักดิ์
 ประเสริฐ, 2554 : บทคัดย่อ) คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษาที่จะพัฒนา
 คุณภาพคนไทยยุคใหม่ ที่มีนิสัยใฝ่เรียนรู้ สามารถเรียนรู้ด้วยตนเองและแสวงหาความรู้อย่าง
 ต่อเนื่องตลอดชีวิต พัฒนาคุณภาพครูยุคใหม่ ที่เป็นผู้เอื้ออำนวยให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้ เป็น
 วิชาชีพที่มีคุณค่า สามารถดึงดูดคนเก่ง คนดี มีใจรักในวิชาชีพครูมาเป็นครู พัฒนาคุณภาพ
 สถานศึกษาและแหล่งเรียนรู้ยุคใหม่ ให้สามารถเป็นแหล่งเรียนรู้ที่มีคุณภาพและพัฒนาแหล่ง
 เรียนรู้อื่นๆ พัฒนาคุณภาพการบริหารจัดการใหม่ ที่มุ่งเน้นการกระจายอำนาจสู่สถานศึกษา
 เขตพื้นที่การศึกษาและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีส่วนร่วมของผู้ปกครอง
 ชุมชน ภาคเอกชนและทุกภาคส่วน มีระบบการบริหารจัดการตามหลักธรรมาภิบาล ชีระพันธ์
 พวงจําปี (2554 : เว็บบไซต์) การบริหารจัดการที่มี ประสิทธิภาพ และการมีส่วนร่วม ดังนั้น
 ผู้บริหารสถานศึกษาในยุคปฏิรูปในการศึกษาจึงต้องมีศาสตร์และ ศิลป์ในการบริหารจัดการ ซึ่ง
 เป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่จะทำให้การบริหารจัดการศึกษาบรรลุเป้าหมายที่ตั้งไว้ คุณลักษณะ
 ของผู้บริหารที่เกิดจาก ประสบการณ์ ในการเป็นผู้บริหารมาและผลจากการศึกษาและวิจัยของ
 นักวิชาการซึ่งมีทั้งของไทยและต่างประเทศ สอดคล้องกับ สัมฤทธิ์ มั่นคอนเรือ (2550 : 75-
 78) ได้ศึกษา เรื่องการศึกษาภาวะผู้นำของผู้บริหาร โรงเรียน ในทรรศนะของครูผู้สอน พบว่า
 อยู่ในระดับมากทุกด้าน เรียงตามลำดับค่าเฉลี่ยจากมากไปหาน้อยคือ ด้านคุณธรรมและ
 จริยธรรม ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านความรับผิดชอบ ด้านการตัดสินใจ และด้านวิสัยทัศน์
 ผู้บริหารโรงเรียนที่มีประสบการณ์ในการบริหารงาน โรงเรียนต่างกัน มีระดับภาวะผู้นำ
 โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน แยกต่างกัน 2 ด้าน คือ ด้านวิสัยทัศน์ และ
 ด้านความรับผิดชอบ ส่วนด้านการตัดสินใจ ด้านการติดต่อสื่อสาร ด้านคุณธรรมและ

จริยธรรม ไม่แตกต่างกัน

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำไปใช้

จากการวิจัยพบว่า คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา ตามแนวทางปฏิรูปการศึกษาในทศวรรษที่สอง โดยรวมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับมากทุกด้าน จึงควรนำผลการวิจัยในครั้งนี้ไปพัฒนา คุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารสถานศึกษา แต่เมื่อพิจารณารายข้อและจากข้อเสนอแนะของประธานคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้บริหารสถานศึกษา และครูผู้สอนที่เป็นกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน พบประเด็นที่ควรดำเนินการปรับปรุงแก้ไขและพัฒนา ดังนี้

1.1 คุณลักษณะด้านบุคลิกภาพ ผู้บริหารควรมีความยุติธรรม โปร่งใส ตรวจสอบได้ ควรวางตนให้เหมาะสมกับตำแหน่งหน้าที่ เป็นแบบอย่างที่ดี เป็นผู้ที่มีบุคลิกภาพดีด้วยการแต่งกายสุภาพเรียบร้อย ควบคุมอารมณ์ได้ดีเข้ากับผู้อื่นได้ มีความรู้มีความคิดริเริ่มสร้างสรรค์ มีกริยาวาจที่สุภาพเหมาะสม อดทนต่อปัญหาและอุปสรรคไม่เห็นแก่ตัว มีความรับผิดชอบต่อนหน้าที่เสียสละเวลาแก่ส่วนร่วม สนองนโยบายงานในและนอกหน้าที่

1.2 คุณลักษณะด้านความเป็นผู้นำ ควรกล้าที่จะเปลี่ยนแปลงหรือริเริ่มสิ่งใหม่ ต้องควบคุมตนเองให้ได้ กล้าตัดสินใจ รับผิดชอบต่อสิ่งที่ตนเองตัดสินใจและเป็นตัวของตัวเอง ควรทุ่มเทเวลาในการบริหารงานให้เต็มที่เต็มเวลา ควรเน้นการชี้แจงความเสี่ยงข้างมากในการบริหาร สร้างขวัญกำลังใจแก่ผู้ใต้บังคับบัญชา มีเมตตาเอื้อเฟื้อต่อเพื่อนร่วมงาน มีความซื่อสัตย์ปฏิบัติงานเป็นแบบอย่างที่ดีด้านคุณธรรม จริยธรรม มีความซื่อสัตย์ ยุติธรรม ใช้งบประมาณอย่างคุ้มค่าและโปร่งใส

1.3 คุณลักษณะด้านความรู้ทางวิชาการ ควรให้ความสำคัญด้านวิชาการในสถานศึกษาเป็นอันดับต้น ๆ เป็นผู้ที่มีความรู้ด้านวิชาการอย่างรอบด้านสามารถนิเทศครูและบุคลากรทางการศึกษาได้อย่างสม่ำเสมอ เน้นการใช้เทคโนโลยีและการวิจัย ควรส่งเสริมสนับสนุนให้ครูพัฒนาสื่อฯ นวัตกรรมมาใช้อย่างหลากหลาย และควรเป็นผู้ทันสมัยต่อการเปลี่ยนแปลงและการพัฒนาด้านวิชาการอย่างรอบด้าน

1.4 คุณลักษณะด้านความสามารถในการบริหาร ยึดหลักธรรมาภิบาลในการบริหาร เน้นการบริหารงานโดยใช้กระบวนการนิเทศ ติดตามงาน PDCA วางแผนงาน

ปฏิบัติงานเช็คตรวจสอบ และแก้ไขปรับปรุงพัฒนางานต่อไป จัดระบบข้อมูลสารสนเทศให้ถูกต้องเป็นจริง ให้ชุมชนมีส่วนร่วม มอบหมายงานให้บุคลากรตามความสามารถ ประเมินผลงานอย่างเป็นระบบมอบหมายงานแต่ละด้านให้ครูได้ทำงานตามหน้าที่ตามความสามารถแต่ยังขาดการติดตามประเมินงาน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับงานวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการสอบถามความคิดเห็นจากกลุ่มประชากรผู้มีส่วนได้เสียจากการจัดการศึกษาหลาย ๆ ภาคส่วน

2.2 ควรมีการวิจัยเชิงคุณภาพ ศึกษาเฉพาะ โรงเรียนที่ประสบผลสำเร็จในการจัดการศึกษาที่ได้มาตรฐานการศึกษา เพื่อเป็นรูปแบบในการพัฒนาแก่ผู้บริหารสถานศึกษา

2.3 ควรมีการวิจัยเกี่ยวกับคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารหรือครูสายผู้สอนด้านอื่น เช่น คุณลักษณะที่พึงประสงค์จำเป็นของผู้บริหารและครูผู้สอนเมื่อเข้าสู่ประชาคมอาเซียน .

2.4 ควรวิจัยคุณลักษณะที่พึงประสงค์ของผู้บริหารที่ใช้ตัวแปรอื่น

มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม
RAJABHAT MAHASARAKHAM UNIVERSITY